

၁၉၅၁ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းနေထိုင်သူများ

မှတ်ပုံတင်ရေး နည်းဥပဒေများ

၁။ ဤနည်းဥပဒေများကို ၁၉၅၁ ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း နေထိုင်သူများ မှတ်ပုံတင်ရေး နည်းဥပဒေများဟု ခေါ်ရမည်။

၂။ ဤနည်းဥပဒေများတွင် -

- (က) “အက်ဥပဒေ” ဆိုသည်မှာ ၁၉၄၉ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံအတွင်း နေထိုင်သူများ မှတ်ပုံတင်ရေး အက်ဥပဒေကို ဆိုလိုသည်။
- (ခ) အက်ဥပဒေအရ မှတ်ပုံတင်ထားသူနှင့်ပတ်သက်၍ “မှတ်ပုံတင်ထားသည့်လိပ်” ဆိုသည်မှာ ထိုသူနှင့်ပတ်သက်၍ ပြုလုပ်သည့် မှတ်ပုံတင်စာရင်းတွင် ဖော်ပြထားသည့် လိပ်ကိုဖြစ်စေ၊ ထိုသူနှင့် ပတ်သက်၍ နည်းဥပဒေ ၂၆အရ လိပ်ပြောင်းလဲသည့် အကြောင်းကြားစာပေးခဲ့လျှင် ယင်းသို့ပေးသည့် နောက်ဆုံး အကြောင်းကြားစာတွင် ဖော်ပြထားသည့်လိပ်ကို ဖြစ်စေဆိုလိုသည်။
- (ဂ) “မှတ်ပုံတင် အာဏာပိုင်” ဆိုသည်မှာ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံအတွင်း နေထိုင်သူများကို မှတ်ပုံတင်ရန်အလို့ငှာ အက်ဥပဒေ ပုဒ်မ ၃ အရ၊ သို့တည်းမဟုတ် နည်းဥပဒေ ၃ အရ ခန့်ထားသူတစ်ဦးကို ဆိုလိုသည်။
- (ဃ) “သက်သေခံကတ်ပြား” ဆိုသည်မှာ ဤနည်းဥပဒေများအရ ထုတ်ပေးသော မည်သူဖြစ်ကြောင်း သက်သေခံကတ်ပြားကို ဆိုလိုသည်။
- (င) “ယာယီသက်သေခံလက်မှတ်” ဆိုသည်မှာ သက်သေခံကတ်ပြားအစား ထုတ်ပေး၍ သတ်မှတ်ထားသည့် ကာလအပိုင်းအခြားအတွက်သာလျှင် အတည်ဖြစ်သော မည်သူဖြစ်ကြောင်း သက်သေခံလက်မှတ်ကို ဆိုလိုသည်။

၃။ (၁) အက်ဥပဒေနှင့်နည်းဥပဒေများပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များကို ဆောင်ရွက်ရန်ကိစ္စအလို့ငှာ နိုင်ငံတော်သမ္မတသည် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံကို မိမိသင့်သည်ထင်မြင်သည့်စာရင်း ကောက်ယူရာ နယ်များပိုင်းခြားသတ်မှတ်၍ လိုအပ်သည့်မှတ်ပုံတင်အရာရှိများနှင့် လက်ထောက်မှတ်ပုံတင်အရာရှိများကို ခန့်ထားနိုင်သည်။

(၂) မြို့ပြအက်ဥပဒေ (Towns Act)အရ ခန့်အပ်ခြင်းခံရသော အရပ်အုပ်လူကြီးများ (Headmen of the Wards)သည် ၎င်းကျေးရွာအက်ဥပဒေ (Village Act)အရ ခန့်အပ်ခြင်းခံရသော ကျေးရွာလူကြီးများ (Village Headmen) သည်လည်းကောင်း မိမိတို့ဆိုင်ရာ နယ်နိမိတ်အတွင်း ဤနည်းဥပဒေများအရ စာရင်းထိန်း၏ တာဝန်ဝတ္တရားများကို ဆောင်ရွက်ရမည်။

(၃) နည်းဥပဒေခွဲ (၁)တွင် ရည်ညွှန်းသည့် အရာရှိများအပြင် မှတ်ပုံတင်အရာရှိချုပ်က သော်လည်းကောင်း၊ စာရင်းကောက်သူခန့်ထားရန်အတွက် မှတ်ပုံတင်အရာရှိချုပ်က အာဏာအပ်နှင်း ထားသည့် အရာရှိကသော်လည်းကောင်း စေတနာ့ဝန်ထမ်းတစ်ဦးဦးကို စာရင်းကောက်ယူရာနယ် တစ်ခုခုအတွက်ဖြစ်စေ၊ ထိုနယ်၏ တစ်စိတ်တစ်ဒေသအတွက်ဖြစ်စေ စာရင်းကောက်ယူသူအဖြစ် ခန့်ထားနိုင်သည်။

၄။ မှတ်ပုံတင်အရာရှိချုပ်သည် စာရင်းကောက်သူ မည်သူကိုမဆို ဤနည်းဥပဒေများအရ မိမိ၏ တာဝန်ဝတ္တရားများကို နည်းလမ်းတကျ ကျေပွန်စွာ ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြောင်း ဝန်ခံချက်ပေးရန် ဆင့်ဆို နိုင်သည့်ပြင် ယင်းသို့ ဆင့်ဆိုရန် လက်ထောက်မှတ်ပုံတင်အရာရှိ တစ်ဦးဦးအားလည်း အာဏာ အပ်နှင်းနိုင်သည်။

၅။ ဤနည်းဥပဒေများပါ ကိစ္စအလို့ငှာလူတစ်ဦးတစ်ယောက်သည် အခြားသူတစ်ဦးတစ်ယောက် ကို အမှန်တကယ်ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်၊ သို့တည်းမဟုတ် အုပ်ချုပ်လျက်ရှိလျှင် ထိုသူသည် ထိုအခြားသူကို အုပ်ထိန်းသည်ဟု မှတ်ယူရမည်။

၆။ ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း နေထိုင်သူမည်သူမဆို မှတ်ပုံတင်ရန်ကိစ္စအလို့ငှာ လိုအပ် သည့်အချက်အလက်များနှင့်ပတ်သက်၍ မှန်ကန်သောအကြောင်းအရာကို မှတ်ပုံတင်အာဏာပိုင်အား ပေးရမည်။

၇။ မှတ်ပုံတင်အရာရှိချုပ်ကိုဖြစ်စေ၊ ဤကိစ္စအလို့ငှာ မှတ်ပုံတင်အရာရှိချုပ်က အာဏာအပ်နှင်း ထားသည့် အခြားအရာရှိ တစ်ဦးဦးကဖြစ်စေ နယ်တစ်ခုခုအတွက် သီးခြားသတ်မှတ်ထားသော ဤမှနောင်အဖို့တွင် “မှတ်ပုံတင် ကာလအပိုင်းအခြား”ဟု ရည်ညွှန်းသည့် ကာလအပိုင်းအခြား အတွင်း အဆိုပါနယ်တွင်နေထိုင်သူမည်သူမဆို မှတ်ပုံတင်စာရင်းပြုလုပ်ရန် အလို့ငှာ ဤနည်းဥပဒေ များနောက်၌ ပူးတွဲပါ ပုံစံ ၁ တွင် ပါရှိသည့် မိမိနှင့်ပတ်သက်သော အကြောင်းအရာများကို သက်ဆိုင်ရာ စာရင်းထိန်းအားလည်းကောင်း၊ စာရင်းကောက်သူအားလည်းကောင်းပေးရမည်။

သို့ရာတွင် လူတစ်ဦးတစ်ယောက်သည် အခြားသူတစ်ဦးတစ်ယောက်၏ အုပ်ထိန်းခြင်းကို ခံရသူဖြစ်လျှင် ထိုသူနှင့်ပတ်သက်၍ လိုအပ်သောအကြောင်းအရာများကို ထိုအုပ်ထိန်းသူကပေးရမည်။

၈။ (၁) စာရင်းကောက်သူသည် မိမိစာရင်းကောက်ယူရသည့် နယ်အတွင်း နေထိုင်သူများနှင့် ပတ်သက်သည့် မှတ်ပုံတင်စာရင်းများကို ပုံစံ ၁ ပါအကြောင်းအရာများဖော်ပြလျက် ဆိုခဲ့သည့် ပုံစံ ၁ ဖြင့် သုံးစောင်ပြုလုပ်ရမည်။

(၂) မည်သူမဆို မှတ်ပုံတင်ပုံစံများ၊ မှတ်ပုံတင်ကတ်ပြားနှင့် သက်သေခံကတ်ပြားကို လက်မှတ်ရေးထိုးရန် စာရင်းကောက်သူကသော်လည်းကောင်း၊ စာရင်းထိန်းကသော်လည်းကောင်း၊ ဆင့်ဆိုသည့်အခါ ထိုသို့ ဆင့်ဆိုသည့်အတိုင်း လက်မှတ်ရေးထိုးရမည်။ ထိုသူသည် စာမတတ်လျှင် မိမိ၏ လက်မှတ်အစား မိမိ၏လက်ဝဲလက်မပုံစံကို နှိပ်ရမည်။ ထိုသူ၏လက်မှတ်၊ သို့တည်းမဟုတ်

လက်မပုံစံမှန်ကန်ကြောင်းကို စာရင်းထိန်းကသော်လည်းကောင်း၊ စာရင်းကောက်သူက သော်လည်းကောင်း သက်သေခံလက်မှတ်ရေးထိုးရမည်။ ထို့ပြင် ထိုသူမည်သူဖြစ်ကြောင်းကိုလည်း စာရင်းထိန်းကဖြစ်စေ၊ စာရင်းကောက်သူကဖြစ်စေ ထိုသူတို့အနက် တစ်ဦးဦးနှင့် သိကျွမ်းသူကဖြစ်စေ သက်သေခံရမည်။

(၃) မည်သူမဆို ဤနည်းဥပဒေများအရ သက်သေခံကတ်ပြားယူဆောင်သွားရန် လိုအပ်လျှင် မိမိနှင့်သက်ဆိုင်သော သက်သေခံကတ်ပြား၊ မှတ်ပုံတင်ကတ်ပြားနှင့် မှတ်ပုံတင်ပုံစံများတွင် မိမိ၏ဓာတ်ပုံတစ်ပုံစီပါရှိစေရမည့်ပြင် ဤကိစ္စအလို့ငှာ မှတ်ပုံတင်အာဏာပိုင်တို့အား ဓာတ်ပုံရိုက်ကူးခွင့်လည်း ပေးရမည်။

၉။ စာရင်းကောက်သူသည် စာရင်းများကို စာရင်းထိန်းအား ပေးအပ်ရမည်။ စာရင်းထိန်းက ထိုစာရင်းများတွင် ရေးသွင်းချက်များနည်းလမ်းတကျ ပြည့်စုံလုံလောက်စွာ ရေးသွင်းထားသည်မထားသည်ကို မိမိသဘော ကျေနပ်လောက်အောင် စုံစမ်းစစ်ဆေးရမည့်ပြင် ထိုစာရင်းများတွင် မိမိလိုအပ်သည်ထင်မြင်သည့် ပြင်ဆင်ချက်များကိုလည်း ပြုလုပ်ရမည်။ ထိုနောက် စာရင်းထိန်းသည် စာရင်းများကို လက်ထောက်မှတ်ပုံတင်အရာရှိထံ ပေးပို့ရမည်။ လက်ထောက်မှတ်ပုံတင်အရာရှိက သက်သေခံကတ်ပြားများ ထုတ်ပေးရန်ကိစ္စအလို့ငှာ လိုအပ်သည့်အတိုင်း အရေးယူဆောင်ရွက်ရမည်။

၁၀။ လက်ထောက်မှတ်ပုံတင် အရာရှိသည် စာရင်းအားလုံးကိုစစ်ဆေးပြီး လက်မှတ်ရေးထိုးရမည်။ ထို့ပြင် ထိုစာရင်း၏ မိတ္တူတစ်စောင်စီကို၊ စာရင်းထိန်းနှင့်မှတ်ပုံတင်အရာရှိထံ ပေးပို့ရမည်။

၁၁။ မှတ်ပုံတင်အရာရှိ၊ လက်ထောက်မှတ်ပုံတင်အရာရှိနှင့် စာရင်းထိန်းအသီးသီးမှာ မိမိအုပ်ချုပ်သော ရပ်ကွက်ဆိုင်ရာ မှတ်ပုံတင်စာရင်းကို လုံခြုံစွာထိန်းသိမ်းထားရန် တာဝန်ရှိစေရမည်။ ထို့ပြင် ပြည်ထောင်စု တစ်ဝန်းလုံးအတွက် မှတ်ပုံတင်စာရင်းများတွင် ပါရှိသည့် အကြောင်းအရာများကို အညွှန်းကတ်ပြားတွင် ရေးမှတ်ထားရမည်။ ထိုအညွှန်းကတ်ပြားများကို မှတ်ပုံတင်အရာရှိချုပ်၏ရုံးမှ ထိန်းသိမ်းထားရှိရမည်။

၁၂။ (၁) လက်ထောက်မှတ်ပုံတင်အရာရှိသည် မှတ်ပုံတင်စာရင်းများ ရရှိသောအခါ ထိုစာရင်းများတွင် နည်းလမ်းတကျ ထည့်သွင်းထားသူအသီးသီးကို ဆယ့်နှစ်နှစ်ပြည့်ပြီးဖြစ်လျှင် သက်သေခံကတ်ပြားတစ်ခုစီ ထုတ်ပေးရမည်။

(၂) သက်သေခံကတ်ပြားသည် ဤနည်းဥပဒေများနောက်တွင် ပူးတွဲပါရှိသည့် ပုံစံ ၂ အတိုင်း ဖြစ်ရမည်။

၁၃။ (၁) အောက်ပါအကြောင်းတစ်ခုခုရှိလျှင် စာရင်းထိန်းက ယာယီသက်သေခံလက်မှတ်များကို ထုတ်ပေးနိုင်သည်-

- (က) မှတ်ပုံတင်စာရင်းများတွင် ရေးသွင်းချက်များကို နည်းလမ်းတကျ လုံလောက်စွာ ရေးသွင်းပြီးပြီဟု စာရင်းထိန်းက ယူဆလျှင်။
- (ခ) ပျောက်ဆုံးသော၊ သို့တည်းမဟုတ် ပျက်စီးသော၊ သို့တည်းမဟုတ် မထင်မရှား ဖြစ်သော သက်သေခံကတ်ပြားအစား အခြားကတ်ပြားတစ်ခု ထုတ်ပေးရန် လျှောက်လွှာတင်သွင်းလျှင်။
- (ဂ) မှတ်ပုံတင်အရာရှိချုပ်က ယေဘုယျ၊ သို့တည်းမဟုတ် အထူးအမိန့်ဖြင့် သီးခြား ဖော်ပြသည့် အခြားအကြောင်းများရှိလျှင်။

(၂) ယာယီ သက်သေခံလက်မှတ်များသည် ဤနည်းဥပဒေများ နောက်တွင်ပူးတွဲပါရှိသည့် ပုံစံ ၃ အတိုင်းဖြစ်ရမည်။

(၃) ယာယီ သက်သေခံလက်မှတ် အတည်ဖြစ်သည့် ကာလအပိုင်းအခြားကို နေ့ရက် သတ်မှတ်၍ ကန့်သတ်နိုင်သည်။

(၄) ယာယီ သက်သေခံလက်မှတ်ပိုင်ရှင်သည် မိမိလက်မှတ်ကို လက်မှတ်အတည်ဖြစ်သည့် ကာလအပိုင်းအခြား ကုန်ဆုံးပြီးနောက် ခုနှစ်ရက်အတွင်း စာရင်းထိန်းထံ ပြန်အပ်ရမည်။ စာရင်းထိန်း သည် လိုအပ်လျှင် နောက်ထပ်မည်ရွှေ့မည်မျှ ကာလအပိုင်းအခြားအတွက် လက်မှတ်အတည်ဖြစ် ကြောင်း၊ ထပ်ဆင့်လက်မှတ်ရေးထိုး၍ ထိုလက်မှတ်ကိုသော်လည်းကောင်း ပြန်လည်ထုတ်ပေးနိုင် သည်၊ သို့တည်းမဟုတ် ယာယီသက်သေခံလက်မှတ်သစ်တစ်ခုကိုလည်းကောင်း ထုတ်ပေးနိုင်သည်။

(၅) ယာယီသက်သေခံလက်မှတ်ပိုင်ရှင်သည် ထိုယာယီသက်သေခံလက်မှတ်အစား သက်သေခံကတ်ပြားကိုရရှိသောအခါ ထိုယာယီသက်သေခံလက်မှတ်ကို စာရင်းထိန်းထံပေးအပ်ရမည်။

သို့ရာတွင် နည်းပဒေခွဲ (၄)နှင့်(၅)ပါ ကိစ္စများ အလိုငှာ ယာယီသက်သေခံလက်မှတ်သည် အခြားသူတစ်ဦး၏ အုပ်ထိန်းခြင်းခံရသူနှင့်သက်ဆိုင်လျှင်၊ ထိုသက်သေခံလက်မှတ်ကို ထိုအုပ်ထိန်းသူ က ပေးအပ်ရမည်။

၁၄။ အသက်အရွယ်ကြောင့် သက်သေခံကတ်ပြား ထုတ်ပေးရသေးသည့် မှတ်ပုံတင်ထားသူ တစ်ဦးတစ်ယောက် ဆယ့်နှစ်နှစ်ပြည့်သောအခါ၊ ထိုပြည့်ပြီးနောက် ရက်ပေါင်း ၃၀အတွင်း၊ ထိုသူကို အုပ်ထိန်းသူက ထိုသူအတွက် သက်သေခံကတ်ပြားရလိုကြောင်း စာရင်းထိန်းထံ လျှောက်ထား ရမည်။ သို့ရာတွင် မှတ်ပုံတင်ထားသူသည် အခြားသူ၏ အုပ်ထိန်းခြင်းမရှိသူဖြစ်လျှင် ထိုသူမှာ သက်သေခံကတ်ပြား ရလိုကြောင်း စာရင်းထိန်းထံကိုယ်တိုင်လျှောက်ထားရန် တာဝန်ရှိရမည်။

၁၅။ စာရင်းထိန်းမှာ လူတစ်ဦးတစ်ယောက်နှင့်ပတ်သက်၍ ထုတ်ပေးသော သက်သေခံကတ်ပြား၊ သို့တည်းမဟုတ် ယာယီသက်သေခံလက်မှတ်ကို ထိုသက်သေခံကတ်ပြား၊ သို့တည်းမဟုတ်

ယာယီသက်သေခံလက်မှတ်နှင့် သက်ဆိုင်သူကိုဖြစ်စေ၊ ထိုသူသည် အခြားသူ၏အုပ်ထိန်းခြင်းကို ခံရသူဖြစ်လျှင် ထိုအုပ်ထိန်းသူကိုဖြစ်စေ သေချာစွာပေးအပ်ရန် တာဝန်ရှိရမည်။

၁၆။ သက်သေခံကတ်ပြား၊ သို့တည်းမဟုတ် ယာယီသက်သေခံလက်မှတ်နှင့် သက်ဆိုင်သူမှာ၊ သို့တည်းမဟုတ် ထိုသူကို အုပ်ထိန်းသူမှာ သက်သေခံကတ်ပြားများကို သို့တည်းမဟုတ် ယာယီ သက်သေခံလက်မှတ်များကို ရရှိသောအခါ ထိုကတ်ပြားများကို၊ သို့တည်းမဟုတ် လက်မှတ်များကို နည်းဥပဒေ ၂၉ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့် မဆန့်ကျင်စေဘဲ ထိန်းသိမ်းထားရန် တာဝန်ရှိရမည်။

၁၇။ မည်သူမျှ သက်သေခံကတ်ပြားပေါ်တွင်ဖြစ်စေ၊ ယာယီသက်သေခံလက်မှတ်ပေါ်တွင်ဖြစ်စေ မည်သည့်အမှတ်အသား၊ သို့တည်းမဟုတ် မည်သည့်ရေးသွင်းချက်ကိုမျှ မပြုလုပ်ရ၊ သို့တည်းမဟုတ် သက်သေခံကတ်ပြားပေါ်တွင်ဖြစ်စေ၊ ယာယီသက်သေခံလက်မှတ်ပေါ်တွင်ဖြစ်စေ ရေးမှတ်ထားသည့် မည်သည့်အမှတ်အသား၊ သို့တည်းမဟုတ် မည်သည့်ရေးသွင်းချက်ကိုမျှ ဖျက်ခြင်း၊ သို့တည်းမဟုတ် ပြောင်းလဲခြင်းမပြုရ။ ထို့ပြင် သက်သေခံကတ်ပြားကိုဖြစ်စေ၊ ယာယီသက်သေခံလက်မှတ်ကိုဖြစ်စေ အခြားနည်းဖြင့် မထင်းရှူးအောင်၊ သို့တည်းမဟုတ် ပျက်စီးအောင်မပြုလုပ်ရ။

သို့ရာတွင် ဤနည်းဥပဒေပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များသည် မှတ်ပုံတင် အာဏာပိုင်တစ်ဦးဦးက ဤနည်းဥပဒေများအရသော်လည်းကောင်း၊ မှတ်ပုံတင်အရာရှိချုပ်၏ ညွှန်ကြားချက်အရသော် လည်းကောင်း ပြုလုပ်သည့် ကိစ္စဟူသမျှနှင့် မသက်ဆိုင်စေရ။

၁၈။ သက်သေခံကတ်ပြားနှင့်၊ သို့တည်းမဟုတ် ယာယီသက်သေခံလက်မှတ်နှင့် သက်ဆိုင်သူက ဖြစ်စေ၊ ထိုသူကို အုပ်ထိန်းသူကဖြစ်စေ ထိုသက်သေခံကတ်ပြားကို၊ သို့တည်းမဟုတ် ယာယီ သက်သေခံလက်မှတ်ကို အခြားသူတစ်ဦးတစ်ယောက်အား လွှဲပြောင်းခြင်း၊ လွှဲအပ်ခြင်းမပြုရ။

၁၉။ သက်သေခံကတ်ပြား၊ သို့တည်းမဟုတ် ယာယီသက်သေခံလက်မှတ် ပျောက်ဆုံးခဲ့သော် ပျက်စီးခဲ့သော်၊ သို့တည်းမဟုတ် မထင်မရှားဖြစ်ခဲ့သော် ထိုကတ်ပြား၊ သို့တည်းမဟုတ် ထိုလက်မှတ် ပိုင်ရှင်ကသော်လည်းကောင်း၊ ထိုကတ်ပြား၊ သို့တည်းမဟုတ် ထိုလက်မှတ်ကို ထိန်းသိမ်းထားရန် တာဝန်ရှိသူကသော်လည်းကောင်း ထိုအကြောင်းနှင့်ပတ်သက်၍ စာရင်းထိန်းထံ ချက်ချင်းတိုင်ကြား ရမည့်အပြင် အခငွေ ၁ ကျပ်ကိုလည်း ပေးဆောင်ရမည်။ သို့ရာတွင် လက်ထောက်မှတ်ပုံတင် အရာရှိက မိမိသင့်သည်ထင်မြင်သည့် အကြောင်းများရှိလျှင် မည်သူ့ကိုမဆို ထိုအခငွေပေးဆောင်ခြင်းမှ ကင်းလွတ်ခွင့်ပြုနိုင်သည်။ သက်သေခံကတ်ပြား၊ သို့တည်းမဟုတ် ယာယီသက်သေခံလက်မှတ်မှာ မထင်မရှားဖြစ်ခဲ့သော် ထိုကတ်ပြား၊ သို့တည်းမဟုတ် ထိုလက်မှတ်ကို စာရင်းထိန်းထံသို့ တိုင်ချက်နှင့်တကွပေးအပ်ရမည်။ စာရင်းထိန်းကဖြစ်စေ၊ လက်ထောက်မှတ်ပုံတင်အရာရှိကဖြစ်စေ သက်ဆိုင်သူက ထိုကတ်ပြား၊ သို့တည်းမဟုတ် ထိုလက်မှတ်အစားကတ်ပြား၊ သို့တည်းမဟုတ် လက်မှတ်တစ်ခု အသစ်ထုတ်ပေးရန် လိုအပ်သည့်အတိုင်း အရေးယူဆောင်ရွက်ရမည်။

၂၀။ ပျောက်ဆုံးသည့် သက်သေခံကတ်ပြားကို၊ သို့တည်းမဟုတ် ယာယီသက်သေခံလက်မှတ်ကို တွေ့ရှိသူ မည်သူမဆို ထိုကတ်ပြားကို၊ သို့တည်းမဟုတ် ထိုသက်သေခံလက်မှတ်ကို တွေ့ရှိရာနယ်ရှိ စာရင်းထိန်းထံသို့ ချက်ချင်းပေးအပ်ရမည်။

၂၁။ မှတ်ပုံတင်ထားသူ တစ်ဦးတစ်ယောက်သေဆုံးသောအခါ သေဆုံးသူ၏သက်သေခံကတ်ပြား၊ သို့တည်းမဟုတ် ယာယီသက်သေခံလက်မှတ် လက်ရှိဖြစ်သူသည် ထိုကတ်ပြားကို၊ သို့တည်းမဟုတ် ထိုလက်မှတ်ကို ဆိုင်ရာစာရင်းထိန်းထံသို့ ခုနစ်ရက်အတွင်း ပေးအပ်ရမည်။

၂၂။ မှတ်ပုံတင်ထားသူ တစ်ဦးတစ်ယောက်သည် အက်ဥပဒေအရ မှတ်ပုံတင်ရသူအဖြစ်မှ ရပ်စဲ သည့်အခါ ထိုရပ်စဲကြောင်း တိုင်ချက်ကို သက်ဆိုင်ရာ လက်ထောက်မှတ်ပုံတင်အရာရှိထံသို့ဖြစ်စေ၊ ထိုတိုင်ချက်ကိုလက်ခံရန် မှတ်ပုံတင်အရာရှိချုပ်က အာဏာအပ်နှင်းထားသော အခြားသူ တစ်ဦးဦး ထံသို့ဖြစ်စေ၊ ချက်ချင်းပေးပို့ရမည်။ ထိုသို့ တိုင်ချက်ပေးပို့သည်နှင့်တပြိုင်နက် မိမိလက်တွင်ရှိသော သက်သေခံကတ်ပြားကို၊ သို့တည်းမဟုတ် ယာယီသက်သေခံလက်မှတ်ကို အဆိုပါ အရာရှိထံ၊ သို့တည်းမဟုတ် အဆိုပါ အာဏာအပ်နှင်းထားသူထံ ပေးအပ်ရမည်။

၂၃။ လူတစ်ဦးတစ်ယောက်သည် မိမိနှင့်မသက်ဆိုင်သည့် သို့တည်းမဟုတ် မိမိအုပ်ထိန်းခြင်းကိုခံရသူ နှင့် မသက်ဆိုင်သည့် သက်သေခံကတ်ပြားဖြစ်စေ၊ ယာယီသက်သေခံလက်မှတ်ဖြစ်စေ မိမိလက်တွင် ရှိလျှင် ထိုသက်သေခံကတ်ပြားကို၊ သို့တည်းမဟုတ် ထိုယာယီသက်သေခံလက်မှတ်ကို စာရင်းထိန်း ထံ ချက်ချင်းပေးအပ်ရမည်။

၂၄။ လူတစ်ဦးတစ်ယောက်သည် မိမိတစ်ဦးတည်းနှင့်သော်လည်းကောင်း၊ မိမိ၏အုပ်ထိန်းခြင်းကို ခံရသူ တစ်ဦးတည်းနှင့်သော်လည်းကောင်း သက်ဆိုင်သည့် သက်သေခံကတ်ပြားဖြစ်စေ၊ ယာယီ သက်သေခံလက်မှတ်ဖြစ်စေ တစ်ခုထက်ပို၍မိမိလက်တွင်းရှိလျှင် ထိုအပိုကတ်ပြားကို၊ သို့တည်းမဟုတ် ထိုအပို သက်သေခံလက်မှတ်ကို စာရင်းထိန်းထံ ချက်ချင်းပေးအပ်ရမည်။

၂၅။ လူတစ်ဦးတစ်ယောက်သည် တစ်ဆက်တည်း တစ်လထက်ပို၍ မိမိမှတ်ပုံတင်ထားသည့် လိပ်မှ ခေတ္တထွက်ခွာသွားလျှင် ထိုသူသည် မိမိမှတ်ပုံတင်ထားသည့် လိပ်တည်နေရာရှိ ဆိုင်ရာ စာရင်းထိန်းထံဖြစ်စေ၊ မိမိရောက်နေသောနေရပ်ရှိ ဆိုင်ရာစာရင်းထိန်းထံမှဖြစ်စေ မှတ်ပုံတင်ထား သည့် လိပ်မှ ထွက်ခွာနေကြောင်းကို အကြောင်းကြားရမည်။

၂၆။ (၁) မှတ်ပုံတင်ထားသူ တစ်ဦးတစ်ယောက်သည် မိမိမှတ်ပုံတင်ထားသည့် လိပ်ပြောင်းလဲ သောအခါ ထိုသို့ပြောင်းလဲကြောင်းကို နည်းဥပဒေခွဲ(၂)တွင် ပြဋ္ဌာန်းထားသည့်အတိုင်း အကြောင်းကြား ရမည်။

သို့ရာတွင် လူတစ်ဦးတစ်ယောက်သည် အခြားသူ တစ်ဦးတစ်ယောက်၏အုပ်ထိန်းခြင်းကို ခံရသူဖြစ်လျှင် ထိုအုပ်ထိန်းသူက ထိုသို့ အကြောင်းကြားရမည်။

(၂) လူတစ်ဦးတစ်ယောက်သည် မိမိ၏နေရပ်သစ်သို့ ရောက်ရှိပြီးနောက် သုံးရက်အတွင်း ထိုသို့လိပ်ပြောင်းလဲကြောင်းကို ထိုနေရပ်သစ်တည်ရှိသည့် နယ်ရှိစာရင်းထိန်းထံစာဖြင့် ရေးသား တိုင်ကြားရမည်။ ထိုသို့ တိုင်းကြားသည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် မိမိလက်တွင်ရှိသော သက်သေခံကတ်ပြား ကို သို့တည်းမဟုတ် ယာယီသက်သေခံလက်မှတ်ကို စာရင်းထိန်းထံ ပေးအပ်ရမည်။

(၃) ယာယီသက်သေခံလက်မှတ်ဖြစ်လျှင်၊ စာရင်းထိန်းသည် ထိုလက်မှတ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ထပ်ဆင့်လက်မှတ်ရေးထိုး၍ ပြန်လည်ထုတ်ပေးရမည်။ သို့တည်းမဟုတ် ယာယီ သက်သေခံလက်မှတ်သစ် တစ်ခုကိုသော်လည်းကောင်း ထုတ်ပေးရမည်။ ထို့ပြင် ထိုသို့ ထုတ်ပေးကြောင်းကို လည်း လက်ထောက်မှတ်ပုံတင် အရာရှိထံ အစီရင်ခံရမည်။

(၄) သက်သေခံကတ်ပြားဖြစ်လျှင် စာရင်းထိန်းသည် ထိုသက်သေခံကတ်ပြားအစား ယာယီသက်သေခံလက်မှတ်တစ်ခုကို ထိုသူအား ထုတ်ပေးရမည်။ အဆိုပါ သက်သေခံကတ်ပြား ကို မိမိ၏အစီရင်ခံစာနှင့်တကွ ဆိုင်ရာလက်ထောက်မှတ်ပုံတင်အရာရှိထံ တင်သွင်းရမည်။ လက်ထောက်မှတ်ပုံတင်အရာရှိသည် ထိုသက်သေခံကတ်ပြားကိုသော်လည်းကောင်း၊ ထပ်ဆင့် လက်မှတ်ရေးထိုး၍ ပြန်လည်ထုတ်ပေးရမည်။ သို့တည်းမဟုတ် သက်သေခံကတ်ပြားသစ် တစ်ခုကို သော်လည်းကောင်း ထုတ်ပေးရမည်။

၂၇။ (၁) မှတ်ပုံတင်ထားသူ တစ်ဦးတစ်ယောက်သည် မှတ်ပုံတင်သည့် အချိန်အခါ၌ ပေးထားသောမှတ်ပုံတင်ထားသည့်လိပ်မှတစ်ပါး၊ အခြားအကြောင်းအရာ တစ်ခုခုနှင့်ပတ်သက်၍၊ ပြောင်းလဲခြင်းရှိခဲ့သော်၊ ထိုသို့ပြောင်းလဲချက်ကို နည်းဥပဒေခွဲ(၂)တွင် ပြဋ္ဌာန်းထားသည့်အတိုင်း အကြောင်းကြားရမည်။

သို့ရာတွင် လူတစ်ဦးတစ်ယောက်သည် အခြားသူတစ်ဦးတစ်ယောက်၏အုပ်ထိန်းခြင်းကို ခံရသူဖြစ်လျှင် ထိုအုပ်ထိန်းသူက ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း အကြောင်းကြားရမည်။

(၂) လူတစ်ဦးတစ်ယောက်သည် ထိုသို့ ပြောင်းလဲပြီးနောက် ရက်ပေါင်းသုံးဆယ်အတွင်း ပြောင်းလဲချက်ကို ဆိုင်ရာစာရင်းထိန်းထံ စာဖြင့်ရေးသားတိုင်ကြားရမည်။ ထိုသို့ တိုင်ကြားသည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် မိမိလက်တွင်ရှိသော သက်သေခံကတ်ပြားကို သို့တည်းမဟုတ် ယာယီသက်သေခံ လက်မှတ်ကို ဆိုင်ရာစာရင်းထိန်းထံ ပေးအပ်ရမည်။

(၃) ယာယီသက်သေခံလက်မှတ်ဖြစ်လျှင် စာရင်းထိန်းသည် ထိုလက်မှတ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ထပ်ဆင့်လက်မှတ်ရေးထိုး၍ ပြန်လည်ထုတ်ပေးရမည်။ သို့တည်းမဟုတ် ယာယီသက်သေခံ လက်မှတ်သစ် တစ်ခုကိုသော်လည်းကောင်း ထုတ်ပေးရမည်။ ထို့ပြင် ထိုသို့ ထုတ်ပေးကြောင်းကို လက်ထောက်မှတ်ပုံတင်အရာရှိထံ အစီရင်ခံရမည်။

(၄) သက်သေခံကတ်ပြားဖြစ်လျှင်၊ စာရင်းထိန်းသည် ထိုသက်သေခံကတ်ပြားအစား ယာယီသက်သေခံလက်မှတ်တစ်ခုကို ထိုသူအား ထုတ်ပေးရမည်။ အဆိုပါ သက်သေခံကတ်

ပြားကို မိမိ၏အစီရင်ခံစာနှင့်တကွ ဆိုင်ရာလက်ထောက်မှတ်ပုံတင်အရာရှိထံတင်သွင်းရမည်။ လက်ထောက်မှတ်ပုံတင်အရာရှိသည်၊ ထိုသက်သေခံကတ်ပြားကိုသော်လည်းကောင်း၊ ထပ်ဆင့် လက်မှတ်ရေးထိုး၍ ပြန်လည်ထုတ်ပေးရမည်။ သို့တည်းမဟုတ် သက်သေခံကတ်ပြားသစ် တစ်ခုကို သော်လည်းကောင်း ထုတ်ပေးရမည်။

(၅) စာရင်းထိန်းနှင့်လက်ထောက်မှတ်ပုံတင်အရာရှိတို့သည် လုံခြုံစွာ ထိန်းသိမ်းပြုပြင် ထားရန် မိမိတို့မှာတာဝန်ရှိသည့် မှတ်ပုံတင်စာရင်းများတွင် လိုအပ်သည့်ပြင်ဆင်ချက်များကို ပြုလုပ်ရမည်။

၂၈။ (၁) မှတ်ပုံမတင်ရသေးသူ တစ်ဦးတစ်ယောက်သည် အရပ်ဒေသတစ်ခုခုအတွက် နည်းဥပဒေ အရ သီးခြားသတ်မှတ်သည့် မှတ်ပုံတင်ကာလအပိုင်းအခြား ကုန်ဆုံးပြီးနောက်အဆိုပါ အရပ်ဒေသ သို့ လာရောက်နေထိုင်ခဲ့သော် ထိုအရပ်ဒေသသို့ရောက်ပြီးနောက်သုံးရက်အတွင်း ဆိုင်ရာစာရင်းထိန်း ထံ မိမိမှတ်ပုံတင်ရန်အတွက် လိုအပ်သည့် အကြောင်းအရာများကို ဖော်ပြလျက် စာဖြင့်ရေးသား တိုင်ကြားရမည်။ စာရင်းထိန်းသည် ထိုသူမှတ်ပုံတင်ရန်အတွက် လိုအပ်သည့်အတိုင်း အရေးယူ ဆောင်ရွက်ရမည်။

သို့ရာတွင် လူတစ်ဦးတစ်ယောက်သည် အခြားသူ တစ်ဦးတစ်ယောက်၏အုပ်ထိန်းခြင်းကို ခံရသူဖြစ်လျှင် ထိုသူနှင့် သက်ဆိုင်သည့် အကြောင်းအရာများကို ထိုအုပ်ထိန်းသူက ဖော်ပြ၍ တိုင်ကြားရမည်။

(၂) အရပ်ဒေသတစ်ခုခုအတွက် နည်းဥပဒေ ၇ အရ သီးခြားသတ်မှတ်သည့် မှတ်ပုံတင် ကာလအပိုင်းအခြား ကုန်ဆုံးပြီးနောက် ထိုအရပ်ဒေသတွင် ကလေးမွေးဖွားပြီးလျှင် ကလေးကို အုပ်ထိန်းသူက ကလေးမွေးဖွားပြီးနောက် ခုနှစ်ရက်အတွင်း ကလေးမှတ်ပုံတင်ရန် လိုအပ်သည့် အကြောင်းအရာများကို ဖော်ပြလျက် ဆိုင်ရာစာရင်းထိန်းထံ တိုင်ကြားရမည်။ ထိုစာရင်းထိန်းသည် အဆိုပါ ကလေးကို မှတ်ပုံတင်ရန် လိုအပ်သည့်အတိုင်း အရေးယူဆောင်ရွက်ရမည်။

(၃) လူတစ်ဦးတစ်ယောက်သည် မိမိနေထိုင်သော အရပ်ဒေသအတွက် နည်းဥပဒေ ၇ အရ သီးခြားသတ်မှတ်သည့် မှတ်ပုံတင်ကာလအပိုင်းအခြား ကုန်ဆုံးပြီးနောက်အက်ဥပဒေနှင့်လည်းကောင်း၊ ဤ နည်းဥပဒေများနှင့်လည်းကောင်း သက်ဆိုင်လာလျှင် ထိုသို့ သက်ဆိုင်လာပြီးသည့်နောက် ရက်ပေါင်းသုံးဆယ်အတွင်း မိမိမှတ်ပုံတင်ရန် လိုအပ်သော အကြောင်းအရာများကိုဖော်ပြလျက် ဆိုင်ရာ စာရင်းထိန်းထံ တိုင်ကြားရမည်။ စာရင်းထိန်းသည် ထိုသူကို မှတ်ပုံတင်ရန် လိုအပ်သည့် အတိုင်း အရေးယူဆောင်ရွက်ရမည်။

သို့ရာတွင် လူတစ်ဦးတစ်ယောက်သည် အခြားသူ တစ်ဦးတစ်ယောက်၏ အုပ်ထိန်းခြင်းကို ခံရသူဖြစ်လျှင် ထိုသူနှင့် သက်ဆိုင်သည့် အကြောင်းအရာများကို ထိုအုပ်ထိန်းသူက ဖော်ပြ၍ တိုင်ကြားရမည်။

၂၉။ (၁) နည်းဥပဒေ ၁၆တွင် မည်သို့ပင် ပါရှိစေကာမူ သက်သေခံကတ်ပြား၊ သို့တည်းမဟုတ် ယာယီသက်သေခံလက်မှတ် ရရှိပြီးသူသည် အခြားသူတစ်ဦးတစ်ယောက်၏ အုပ်ထိန်းခြင်းခံရသူ ဟုတ်သည်ဖြစ်စေ၊ မဟုတ်သည်ဖြစ်စေ မိမိမှတ်ပုံတင်ထားသည့် လိပ်စာတည်ရာမြို့နယ်၏ နယ်နိမိတ်ပြင်ပသို့ ထွက်ခွာသွားလျှင် အဆိုပါ ကတ်ပြားကို၊ သို့တည်းမဟုတ် လက်မှတ်ကို မိမိနှင့် အတူ ယူဆောင်သွားရမည်။

သို့ရာတွင် လူတစ်ဦးတစ်ယောက်၏ မှတ်ပုံတင်ထားသည့် လိပ်စာတည်ရာမြို့သည်၊ မြို့နယ် တစ်ခုတည်းအတွင်းတွင် ပါဝင်နေသည်မဟုတ်လျှင် ထိုသူသည် ထိုမြို့၏နယ်နိမိတ်ပြင်ပသို့ ထွက်ခွာမသွားပါက သက်သေခံကတ်ပြားကို၊ သို့တည်းမဟုတ် ယာယီသက်သေခံလက်မှတ်ကို ယူဆောင်သွားရန် မလိုချေ။

(၂) မှတ်ပုံတင် အာဏာပိုင်များနှင့် ဤကိစ္စအလိုငှာ နိုင်ငံတော်သမ္မတက အမိန့်ကြော်ငြာစာ ဖြင့် အာဏာအပ်နှင်းထားသည့် အခြားသူများမှာ သက်သေခံကတ်ပြားကိုဖြစ်စေ၊ ယာယီသက်သေခံ လက်မှတ်ကိုဖြစ်စေ စစ်ဆေးရန်အလိုငှာ တင်ပြရမည်ဟု ဆင့်ဆိုရန် အာဏာရှိရမည်။

(၃) သက်သေခံကတ်ပြား သို့တည်းမဟုတ် ယာယီသက်သေခံလက်မှတ် ရရှိသူအား မိမိ မှတ်ပုံတင်ထားသည့် လိပ်တွင် ထိုသက်သေခံကတ်ပြားကို၊ သို့တည်းမဟုတ် ယာယီသက်သေခံလက် မှတ် တင်ပြရမည်ဟု ဆင့်ဆိုလျှင် ထိုသူသည် ယင်းသို့ ဆင့်ဆိုသည့်အတိုင်း ချက်ချင်းတင်ပြရမည်။ သို့ရာတွင် အခြားသူတစ်ဦးတစ်ယောက်၏ အုပ်ထိန်းခြင်းခံရသူနှင့် သက်ဆိုင်သည့် သက်သေခံ ကတ်ပြားကို၊ သို့တည်းမဟုတ် ယာယီသက်သေခံလက်မှတ်ကို ထိုအုပ်ထိန်းသူက တင်ပြရမည်။

(၄) သက်သေခံကတ်ပြား၊ သို့တည်းမဟုတ် ယာယီသက်သေခံလက်မှတ်ရရှိသူအား ထို ကတ်ပြားကို၊ သို့တည်းမဟုတ် ထိုလက်မှတ်ကိုနည်းဥပဒေခွဲ(၁)တွင် ပြဋ္ဌာန်းထားသည့်အတိုင်း မိမိ မှတ်ပုံတင်ထားသည့်လိပ်မှ ထွက်ခွာနေစဉ် ရောက်နေသည့်လိပ်တွင် တင်ပြရမည်ဟု ဆင့်ဆိုလျှင် ထိုသူသည် အခြားသူတစ်ဦးတစ်ယောက်၏ အုပ်ထိန်းခြင်းခံရသူ ဟုတ်သည်ဖြစ်စေ၊ မဟုတ်သည် ဖြစ်စေ ယင်းသို့ ဆင့်ဆိုသည့်အတိုင်း ချက်ချင်းတင်ပြရမည်။ ထိုကတ်ပြားကို၊ သို့တည်းမဟုတ် ထို လက်မှတ်ကို မှတ်ပုံတင်အာဏာပိုင်၏ရုံးတွင်တင်ပြရမည်ဟု ဆင့်ဆိုလျှင်၊ ထိုသူသည် ထိုအာဏာပိုင် ကဖြစ်စေ၊ ထိုအာဏာအပ်နှင်းခြင်း ခံရသူကဖြစ်စေ သီးခြားသတ်မှတ်သည့် အချိန်ကာလအတွင်း တင်ပြရမည်။

၃၀။ မှတ်ပုံတင်အရာရှိချုပ်သည် ဤအက်ဥပဒေပုဒ်မ ၃၊ ပုဒ်မခွဲ(၂)အရ၊ သို့တည်းမဟုတ် နည်းဥပဒေ ၃အရ ခန့်ထားသူတို့အား ထိုသူ၏ တာဝန်ဝတ္တရားများကို နည်းလမ်းတကျ ဆောင်ရွက်စေခြင်းငှာ လိုအပ်သည်ဟု မိမိထင်မြင်သည့် ညွှန်ကြားချက်များကို၊ သို့တည်းမဟုတ် ဆင့်ဆိုချက်များကို အထူး အားဖြင့်ဖြစ်စေ၊ ယေဘုယျအားဖြင့်ဖြစ်စေ ထုတ်ဆင့်နိုင်သည်။ အဆိုပါညွှန်ကြားချက်၊ သို့တည်း

မဟုတ် ဆင့်ဆိုချက်များကို ရရှိသူသည် ထိုညွှန်ကြားချက်၊ သို့တည်းမဟုတ် ထိုဆင့်ဆိုချက်အတိုင်း လိုက်နာဆောင်ရွက်ရမည်။

၃၁။ မည်သူမဆို၊ ဤနည်းဥပဒေများပါ မည်သည့် ပြဋ္ဌာန်းချက်ကိုမဆို ဆန့်ကျင်လျှင်၊ ထိုသူသည် အက်ဥပဒေပုဒ်မ ၆၊ ပုဒ်မခွဲ(၂)အရ တရားစွဲဆိုခြင်း ခံရမည်။

၃၂။ အထက်ပါ နည်းဥပဒေများတွင် မည်သို့ပင် ပါရှိစေကာမူ၊ နိုင်ငံတော်သမ္မတသည် ဤနည်းဥပဒေများကို သာသနာ့ဝန်ထမ်းများနှင့်ဖြစ်စေ၊ လူအမျိုးအစားတစ်ခုခုနှင့်ဖြစ်စေ သက်ဆိုင်စေရာ တွင် မိမိသင့်သည် ထင်မြင်သည့် ခြွင်းချက်များကို၊ သို့တည်းမဟုတ် ပြင်ဆင်ချက်များကို ပြုလုပ် နိုင်သည်။

၃၃။ အထက်ပါနည်းဥပဒေများတွင် မည်သို့ပင်ပါရှိစေကာမူ နိုင်ငံခြားသားများသည်၊ နည်းဥပဒေ ၂၉ နှင့် နည်းဥပဒေ ၃၁မှတစ်ပါး အခြားအဆိုပါ နည်းဥပဒေများနှင့် သက်ဆိုင်ခြင်းမှ ကင်းလွတ်စေရမည်။

သို့ရာတွင် -

- (က) ၁၉၄၀ ပြည့်နှစ်၊ နိုင်ငံခြားသားမှတ်ပုံတင်နည်းဥပဒေများအရ မှတ်ပုံတင် ထားသည့် နိုင်ငံခြားသားများသည် ဤနည်းဥပဒေများအရ မှတ်ပုံတင် ထားသူများ ဖြစ်သည်ဟု မှတ်ယူရမည်။ ထို့ပြင် -
- (ခ) နည်းဥပဒေ ၂၉နှင့် နည်းဥပဒေ ၃၁ ပါ ကိစ္စအလို့ငှာ ၁၉၄၀ ပြည့်နှစ် နိုင်ငံခြားသားများ မှတ်ပုံတင်သည့် နည်းဥပဒေများအရ ထုတ်ပေးသည့် မှတ်ပုံတင်သက်သေခံလက်မှတ်သည် ဤနည်းဥပဒေများအရ ထုတ်ပေးသည့် သက်သေခံကတ်ပြားဖြစ်သည်ဟု မှတ်ယူရမည်။